

Tämän numeron aiheena ovat kielenkehityksen erityisvaikeus eli dysfasia ja lukivaikeus eli dysleksia. Olemme kutsuneet kirjoittajiksi muiden tieteenalojen kuin kielitieteen edustajia ja saaneet myös puheenvuoroja kentältä kielellisten vaikeuksien arvioinnin, kuntoutuksen ja oppimisen tukemisen näkökulmasta.

Tämän numeron artikkelit perustuvat tuoreisiin väitöskirjatutkimuksiin ja niiden pohjalta kummunneisiin jatkotutkimuksiin. Lääketieteen tohtori, foniatri Marja Asikainen luo artikkelissaan kehityksellisestä näkökulmasta kokonaisvaltaisen katsauksen dysfasiaan, sen diagnosointiin, esiintymismuotoihin ja kuntoutusnäkyymiin. Kielelliset vaikeudet pakenevat vaihtelevuudessaan luokittelua, ja tämä heijastuu myös terminologiaan. Suomessa termin *dysfasia* käyttö on ollut jossain määrin vakiintunutta mutta poikkeaa kansainvälisestä käytännöstä. Englanninkielistä terminologiaa (*specific language impairment SLI*) paremmin vastaavien termien käytössä on vielä vakiintumattomuutta: rinnan käytetään sellaisia termejä kuin *kielenkehityksen erityisvaikeus*, *kielellinen erityisvaikeus*, *erityinen kielihäiriö* tai *kielikyvyn kehityshäiriö*.

Tuula Tykkyläinen yhdistää tutkimuksessaan logopedian ja keskustelututkimuksen. Samalla hänen artikkelinsa muistuttaa siitä, että tarvitsemme tietoa normaalisti kehittyvien lasten vuorovaikutuskäytänteiden ja kielen kehityksestä myös vertailutaustaksi kielellisten vaikeuksien tutkimukselle sekä avuksi soveltavaan tutkimukseen, jossa kehitetään arvioinnin ja kuntoutuksen käytänteitä. Tykkyläinen nostaa tutkimuksensa keskiöön lapsen vuorovaikutustaidot, jotka ovat tärkeä voimavara tutkittaessa ja tuettaessa kielihäiriöisten lasten kehitystä.

Helena Viholaisen tutkimus on kansainvälisestikin ainutlaatuinen osa laajaa lukivaikeuksiin keskittyvää monitieteistä tutkimushanketta (Jyväskylä Longitudinal Study of Dyslexia), jossa on äitiysneuvoloiden kautta seulottu seurantaan suvuittain esiintyvän lukivaikeusriskin omaavia lapsia ja heidän verrokkejaan. Näin kootun laajan koehenkilöjoukon testi- ja haastattelutulosten avulla Viholainen ottaa suurennuslasin alle havainnon, että kielelliset vaikeudet ovat usein yhteydessä motorisen kehityksen viivästyymiseen. Samalla tulee kumotuksi vanha kansansanonta, että lapsi tallaa kielensä päälle: Viholaisen tutkimustulokset vahvistavat käsitystä, että motorisen ja kielen kehityksen viivästyvät voivat esiintyä yhdessä ja ennakoida lukivaikeutta. Tulos avaa näkymiä myös kehityksen tukemiseen ja kuntoutukseen.

Toivomme, että muiden tieteenalojen näkökulmiin tutustuminen innostaisi kielentutkijoita entistä aktiivisemmin mukaan monitieteiseen yhteistyöhön, sillä tämänkin numeron artikkelit avaavat myös näkymiä tutkimuskysymyksiin, jotka vielä odottavat vastauksia. Samalla korostuvat myös tutkimuksen, kuntoutuksen ja oppimisen tuen yhteiskunnallinen merkitys ja ne monet arkielämän kytkökset, joita kielellisillä vaikeuksilla on. Myös globalistuminen ja monikielisyys tuovat uusia haasteita kielellisten vaikeuksien kuntoutuksen tukemiseen. ■

TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ
SALLA KURHILA